

Kultur

Boken "Turkräden" ger nytt perspektiv på 1600-talets slavhandel

KULTUR (JT) Mats Röyter har med sin faktabaserade roman skildrat människoöden i 1600-talets Europa på ett inlevelsefullt sätt. Den är dessutom baserad på verkliga händelser och ger liv åt en bortglömd del av historien, nämligen den icke-europeiska slavhandeln.

När vi hör talas om slavhandel så är det i allmänhet vita som ligger bakom. Olika europeiska länder som England, Frankrike och även Sverige hade stora kolonier i bland annat nuvarande USA och Afrika. Exempelvis bildade Sverige 1638, mitt under trettioåriga kriget, kolonin "Nya Sverige" med slavar i nuvarande Delaware, New Jersey, Pennsylvania och Maryland.

Mindre känt är att de som ägnade sig åt slaveri även kom från andra länder, som Algeriet och

Marocko. Om ett våldsamt kapitel i denna idag förbisedda del av historien har Mats Röyter skrivit en roman. Det är den så kallade turkräden av år 1627, när hundratals bybor på isländska Hemön blev bortrövade och tagna som slavar till Alger.

Den händelsen bildar utgångspunkt i boken och läsaren får följa ett antal människoöden genom trådar som till slut knyts samman. Det är svårt att alla gånger avgöra hur tidstrogna de miljöer och situationer som huvudkaraktären, islänningen Armann, möter när han ger sig av på den långa resan från Island till Alger. Dit beger han sig för att söka efter sin fru och dotter som förts dit som slavar efter räden. Men det är lätt att utan större protester följa med i texten som på ett målande och inlevelsefullt sätt beskriver hans vedermödor och upplevelser.

Det här är den typ av bok som det är svårt att lägga ifrån sig, jag vill veta hur det går och vad som händer i fortsättningen. Dessutom är den allmänbildande, jag kände inte till denna episod och för många ger den säkert en ny dimension till historien.

Men på en punkt blir jag lite betänksam och det är i personskildringen av de slavhandlare och slavägare som inte är kristna i boken. De framstår i flera fall som endimensionellt onda människor som inte tillmåter slaverna något som helst värde förutom som arbetskraft eller sexobjekt. Något som säkert har viss förankring i verkligheten, men som ändå förefaller överdrevet ensidigt.

TORBJÖRN ARONSSON

